

**Recenzja pracy doktorskiej mgr. inż. Sławomira Cieśli
pt. „Budowa narodowego systemu antydostępowego jako determinanta
wzmocnienia odporności państwa”, ss. 274.**

Oświadczenie: Recenzent oświadcza, że nie posiada żadnych interesów w odniesieniu do recenzowanej pracy doktorskiej, a tematyka tego projektu mieści się w głównym nurcie jego zainteresowań dydaktycznych i naukowo-badawczych.

Przyjęta do recenzji praca doktorska Pana magistra inżyniera Sławomira Cieśli pt. *„Budowa narodowego systemu antydostępowego jako determinanta wzmocnienia odporności państwa*, napisana została pod kierunkiem dr. hab. Zdzisława Polcikiewicza, prof. Uniwersytetu Mikołaja Kopernika w Toruniu oraz promotora pomocniczego Pana dra Roberta Reczkowskiego. Recenzowana rozprawa ma charakter teoretyczno-empiryczny. Warto zaznaczyć, że Doktorant podjął się rozwiązania niezwykle ważnego i złożonego problemu, który ma szczególny kontekst, bowiem dotyczy bezpieczeństwa państwa. Już na wstępie należy podkreślić, że rozprawa doktorska jest opracowaniem o wysokich walorach poznawczych, metodologicznych i interpretacyjnych.

1. Znaczenie podjętego tematu pracy doktorskiej

Zdaniem części ekspertów współczesna wojna obejmuje nie tylko konfrontację zbrojną przeciwstawnych sił zbrojnych, ale wiele różnorodnych wrogich działań poniżej progu wojny na obszarze całego państwa, skierowanych przeciwko gospodarce czy społeczeństwu.

Jedną z istotnych koncepcji rozwijaną w ostatnich latach jest Nadrzędna Koncepcja Działań Bojowych NATO (NWCC). Wraz z niektórymi innymi koncepcjami NWCC wdraża strategię wojskową NATO, nowoczesne podejście określające wojskowo - strategiczne cele Sojuszu oraz sposoby i środki ich realizacji.

Bardzo ważną kwestią rozwijaną w ramach wspomnianej wyżej koncepcji jest budowa odporności, która utożsamiana jest jako zdolność do absorpcji wstrząsów i walki we wszystkich aspektach: wojskowym, cywilno-wojskowym i wojskowo-cywilnym.

Szeroko komentowany termin odporności został poruszony w 2016 roku na szczycie NATO w Warszawie. Należy zaznaczyć, że nie sprecyzowano na nim definicji tego pojęcia. Uznano, że odporność jest warunkiem koniecznym bezpieczeństwa członków Sojuszu, a tym samym całego NATO.

Budowa odporności stanowi odpowiedź na różnorodne zagrożenia regionalne, w tym o charakterze hybrydowym, a coraz częściej również globalne. Wzmacnianie odporności jest obowiązkiem i zadaniem każdego państwa, a także staje się kluczowym aspektem bezpieczeństwa UE i NATO.

Niestety droga do zwiększenia odporności państwa zapisana w Strategii Bezpieczeństwa Państwa 2020 nie znalazła odzwierciedlenia w kluczowych dokumentach regulujących problematykę bezpieczeństwa RP – ani w ustawie o Obronie Ojczyzny, ani w żadnej wersji projektu ustawy o ochronie ludności i stanie klęski żywiołowej.

Budowa odpornego państwa to wysiłek całego społeczeństwa, którego efektem będzie zwiększenie zdolności m.in. do zachowania ciągłości kierowania państwem, funkcjonowania służby zdrowia czy też funkcjonowania infrastruktury krytycznej. Jak ważne są to zagadnienia, przekonujemy się codziennie, śledząc doniesienia i raporty z przebiegu wojny rozpętanej przez Rosję w Ukrainie. Zaangażowanie całego społeczeństwa, sektora publicznego i prywatnego, struktur państwowych i samorządowych, środowiska naukowego i organizacji pozarządowych na rzecz budowania odporności powinno stać się wyzwaniem na najbliższe lata.

W związku z powyższym za celowe uważa się przeprowadzenie badań w przedmiotowym obszarze. Literatura przedmiotu, a szczególnie krajowa – poświęcona kwestii zarówno odporności państwa, jak i elementów systemu antydostępowego, dotyka tego obszaru w sposób ogólny i nie wyczerpuje tego tematu. Co więcej, można zauważyć, że zagadnieniem budowy odporności zajmują się przede wszystkim autorzy angielskojęzyczni. Z kolei pozycje polskojęzyczne są w większości powieleniem i odzwierciedleniem ich poglądów.

Wobec powyższego podjęta przez Autora w niniejszej dysertacji problematyka już z założenia stanowi wartość dodaną w naukach o bezpieczeństwie, ponieważ pozwala na uporządkowanie i usystematyzowanie wiedzy dotyczącej zarówno odporności państwa, jak i systemów antydostępowych.

Konieczność budowy odpornego państwa i niedobór materiałów w tym zakresie skłoniły autora do przeprowadzenia badań i określenia stanu odporności Polski. Zdaniem

autora pozwoliło to w konsekwencji na zidentyfikowanie silnych i słabych stron, wskazanie pożądanych kierunków zmian oraz zaproponowanie założeń systemu antydostępowego jako elementu wpływającego na zachowanie odporności państwa. Z tych względów rozprawa ma charakter nie tylko poznawczy, ale także użyteczny.

Zważywszy, że analizowane zagadnienie nie było do tej pory przedmiotem szerszych badań na gruncie bezpieczeństwa militarnego i ochrony ludności zadanie, jakie postawił sobie Doktorant jest bardzo ambitne, zarówno ze względu na innowacyjność omawianej tematyki, jak i jej złożoność. Należy uznać, że Pan Sławomir Cieśla bardzo dobrze poradził sobie z tym dużym wyzwaniem.

Konkludując stwierdzam, że w świetle zaprezentowanych do tej pory okoliczności i argumentów należy uznać, że temat oraz cel dysertacji, a także podjęte w niej problemy badawcze mieszczą się w obszarze nauk o bezpieczeństwie.

2. Ocena metodologiczna

Rozprawa doktorska przygotowana przez mgr. inż. Sławomira Cieślę jest dobrze skonstruowana pod względem metodologicznym. Przede wszystkim Doktorant przekonująco odniósł się do potrzeby podjęcia badań w przedstawionej tematyce. Bazując na zebranej literaturze metodologicznej, precyzuje określone reguły i procedury naukowe do których odwołują się badania.

Ich efektem jest właściwie sformułowany przedmiot badań skierowany na deskryptywne ujęcie budowy narodowego systemu antydostępowego traktowanego jako determinant wzmocnienia odporności państwa.

Dotychczasowe rozważania metodologiczne dały też podstawę do określenia celów badań. Jako cel poznawczy dociekań naukowych przyjęto poznanie możliwości budowy narodowego systemu antydostępowego oraz określenie jego wpływu na poziom bezpieczeństwa państwa. Celem diagnostycznym było zidentyfikowanie przyczyn słabości Polski w niektórych wewnętrznych i zewnętrznych zagrożeniach dla bezpieczeństwa narodowego. Natomiast jako cel praktyczny przyjęto określenie założeń i zaprezentowanie koncepcji budowy spójnego, wielowymiarowego systemu antydostępowego, który może wzmocnić odporność naszego państwa.

Pozytywnie należy wypowiedzieć się o sformułowaniu problemów badawczych (jeden główny i pięć szczegółowych) oraz hipotez (jedna główna i pięć szczegółowych). Stwierdzić można, że są one jasno określone i związane z aktualnymi oraz ważnymi dla dyscypliny nauk

o bezpieczeństwie problemami. W swej treści oscylują wokół diagnozy zmian modyfikująco-doskonalących, które należy wprowadzić budując własny narodowy system antydotępowy, który wpłynie na poziom odporności Polski, a tym zwiększy poziom bezpieczeństwa państwa.

Dobór metod badawczych należy uznać za trafny, adekwatny do tematyki pracy, problemów badawczych i hipotez. Mając powyższe na uwadze, dla osiągnięcia założonych celów, a przy tym zachowania maksymalnego obiektywizmu prowadzonych badań, w trakcie procedury badawczej wykorzystano spektrum metod badawczych, zarówno teoretycznych, jak i empirycznych.

Metody teoretyczne to: analiza, synteza, abstrahowanie, porównanie, uogólnianie oraz wnioskowanie. Obok metod teoretycznych w procesie badawczym zastosowano także kilka metod empirycznych, które były podstawowym źródłem informacji zdobywanych, przetwarzanych i weryfikowanych. W procesie badawczym główną metodą był sondaż diagnostyczny. Uzupełniające metody stanowiły metoda obserwacyjna oraz metoda badania dokumentów. Ich wykorzystanie znacznie podniosło wartość i wiarygodność uzyskanych rezultatów badań.

Analizie poddano także literaturę przedmiotu, w tym przede wszystkim publikacje o charakterze naukowym.

Przed przystąpieniem do badań zgodnie z przyjętą metodyką określono rodzaj populacji, a następnie dokonano próby losowej, która posłużyła do uogólnienia wyników pozyskanych w toku przeprowadzonego badania empirycznego.

W badaniach sondażowych techniką wywiadu eksperckiego w sumie wzięło udział trzydziestu pięciu respondentów-ekspertów. Jako kryterium doboru przyjęto osoby posiadające największą wiedzę specjalistyczną oraz doświadczenie związane z przedmiotem badań.

Podsumowując ten aspekt oceny pracy należy stwierdzić, że wiedza i umiejętności metodologiczne Doktoranta są na dobrym poziomie, tym bardziej, że w toku całej pracy umiejętnie dowodzi swych racji dokumentując je uzyskanymi wynikami i prowadzonymi analizami.

3. Struktura pracy

Dokładna lektura rozprawy doktorskiej upoważnia mnie do stwierdzenia, że posiada ona wymaganą i logiczną strukturę. Kolejność poszczególnych rozdziałów opracowana jest na zasadzie ciągu wynikania (od ogółu do szczegółu). Treści są właściwie podzielone na

rozdziały i podrozdziały, a zasadność ich podziału wynika z sformułowanych problemów badawczych i przyjętych hipotez.

Dla osiągnięcia celu rozprawy przyjęto strukturę obejmującą: wstęp, rozdział metodologiczny, cztery rozdziały merytoryczne oraz zakończenie.

Na uwagę zasługuje poszerzona część wprowadzająca, dotycząca sytuacji problemowej obejmującej charakterystykę czynników wpływających na poziom bezpieczeństwa państwa, w tym analiza trendów i wynikających z nich implikacji dla środowiska bezpieczeństwa, ocena sojuszniczych raportów i koncepcji mających znaczenie w kontekście budowy odpornego państwa. Konieczność budowy odpornego państwa i niedobór materiałów w tym zakresie skłoniły autora do przeprowadzenia badań i określenia stanu odporności Polski. Informacje te stanowią poszerzenie cech kognitywnych rozprawy i są udokumentowaniem erudycyjnych walorów Doktoranta. Ponadto wstęp zawiera także strukturę i zawartość poszczególnych rozdziałów rozprawy.

Rozdział pierwszy w całości poświęcono metodologii badań, a jego układ jest typowy dla dysertacji. Przedstawiono w nim: uzasadnienie wyboru tematu, przedmiot i cel badań, problemy oraz hipotezy badawcze, metody, techniki i narzędzia stosowane w procesie badawczym, dobór i charakterystykę próby badawczej, a także obszar i teren badań wraz z ograniczeniami oraz przebieg procesu badawczego.

W kolejnym rozdziale Doktorant scharakteryzował współczesne środowisko bezpieczeństwa i operacyjne czynniki w zakresie wpływu na bezpieczeństwo narodowe Polski. Istotną częścią rozdziału są prognozy rozwoju środowiska bezpieczeństwa, a na ich podstawie zidentyfikował potencjalne wyzwania i zagrożenia dla bezpieczeństwa Polski. Spośród prognoz najwięcej miejsca poświęcił wpływowi pandemii Covid-19, wymiarowi politycznemu i geopolitycznemu, wymiarowi ekonomicznemu, wymiarowi społecznemu i technologicznemu oraz środowiskowemu.

W rozdziale trzecim określono istotę odporności państwa, a także zidentyfikowano i przedstawiono zasadnicze zagrożenia dla tej odporności. W dalszej części rozdziału Autor zaproponował warunki, jakimi powinno się charakteryzować odporne państwo. Na podstawie przeprowadzonych badań podjął też próbę określenia stopnia odporności Polski na zidentyfikowane zagrożenia w kontekście odporności państwa w siedmiu obszarach określonych w czasie szczytu NATO w Warszawie w 2016 r. Były to następujące obszary: ciągłość sprawowania władzy przez rząd i jego służby; zabezpieczenie dostaw energii; zarządzanie przemieszczaniem się ludzi; wydolność służby zdrowia; zabezpieczenie zapasów

wody pitnej i żywności; odporność infrastruktury telekomunikacyjnej; odporność systemów transportu.

W rozdziale następnym Doktorant scharakteryzował systemy antydostępowe wybranych krajów, uznając je za elementy mogące przyczynić się do zachowania oraz wzmocnienia właściwego poziomu odporności. Podjął też próbę opisanie dwóch najbardziej reprezentatywnych sposobów rozbudowy takich systemów w Chinach i Rosji. Zwrócił uwagę na podstawowe różnice w ich budowie, a przede wszystkim na odmienne podejście do określenia celów, które stały u podstaw ich tworzenia.

Ostatni rozdział pracy zawiera założenia oraz przedstawia propozycję budowy narodowego systemu antydostępowego jako elementu wzmocnienia odporności Polski. Szczególną uwagę Doktorant zwrócił na możliwości takiego systemu w zakresie zagwarantowania bezpieczeństwa przepływów strategicznych oraz zapewnienia ciągłości działania elementów infrastruktury krytycznej. W tym względzie Autor skupił się na przedstawieniu założeń systemowych oraz określeniu, czym taki system powinien się charakteryzować, czy też jakie powinien posiadać zdolności. Nie podjęto próby wyspecyfikowania środków mogących być częścią takiego systemu. W opinii Autora część informacji związanych z tym obszarem należy do informacji wrażliwych (niejawnych), dlatego też nie są przedstawiane w pracy o charakterze jawnym. Co ważne, wyniki wywiadów przeprowadzonych z ekspertami zajmującymi się problematyką systemów antydostępowych w znaczny sposób wpłynęły na poglądy Doktoranta w tej kwestii.

Każdy rozdział jest zakończony wnioskami, w których podjęto próbę przedstawienia rozwiązań sformułowanych problemów badawczych, a także rekomendacjami dotyczącymi pożądanego kierunku zmian w rozpatrywanych zagadnieniach związanych z zachowaniem i wzmocnieniem odporności państwa.

Ważnym elementem dysertacji jest także zakończenie, w którym bazując na uzyskanych wynikach badań, odniesiono się do stopnia rozwiązania przyjętych problemów badawczych oraz weryfikacji hipotez. Przedstawiono także syntetyczne wnioski ogólne, a także propozycję założeń narodowego systemu antydostępowego. W zakończeniu podkreślono potrzebę dalszego prowadzenia badań naukowych w obszarze budowy odporności oraz tworzenia systemu utrudniającego przeprowadzenie skutecznego ataku na Polskę, wskazując przy tym na pożądane kierunki dalszej penetracji naukowej.

Bibliografia jest podzielona na cztery zasadnicze części: książki i artykuły (113), akty normatywne i prawne (7), raporty instytucji państwowych (5) oraz źródła internetowe (80).

Spis literatury przedmiotu jest obszerny i wyczerpujący; obejmuje wiele cennych pozycji anglojęzycznych. Jest przygotowany starannie i rzetelnie, nie budzi zastrzeżeń zarówno pod względem doboru prac, jak i liczby przywołanych publikacji.

Szkoda, że przy powoływaniu się na literaturę (w definicyjnych ujęciach) w ocenie jej wartości i przydatności w większości przypadku Doktorant dokonywał jej opisu bez szerszej próby nawiązania dyskusji (egzegezy), czy też hermeneutki (proces interpretacji tekstów).

Warto również wspomnieć o istnieniu w pracy wizerunkowych obrazów dostarczających informacje badawcze. Są to wykresy, rysunki i tabele, które są dobrze opracowane zarówno pod względem technicznym i redakcyjnym oraz właściwie oddają prowadzone analizy i formułowane wnioski.

Praca doktorska pod względem edytorskim nie budzi zastrzeżeń, napisana jest poprawnym językiem naukowym i bogato obudowana przypisami w zdecydowanej większości w sposób zgodny z przyjętą praktyką w piśmiennictwie polskim.

Język recenzowanej rozprawy doktorskiej jest prawidłowy, choć mojej uwadze nie umknęła kwestia kilku literówek i drobnych pomyłek, wprawdzie nieistotnych w bilansie dla merytorycznej oceny pracy, ale zauważalnych.

Ogólnie należy podkreślić, iż praca prezentuje wysokie walory epistemologiczne i stanowi logicznie ułożoną oraz spójną całość. Jest dobrze złożona i robi pozytywne wrażenie estetyczne.

4. Ocena merytoryczna

Dysertacja jest analitycznym opracowaniem o charakterze zarówno teoretycznym (poznawczym), jak i praktycznym. Jej wartość użyteczna wynika z całościowego ujęcia problematyki związanej z budową, utrzymaniem czy też odbudową odporności państwa, jak również propozycją rozwiązań w zakresie tworzenia narodowego systemu antydostępowego, co jest szczególnie istotne w aspekcie bezpieczeństwa narodowego.

W ocenie merytorycznej dysertacji istotną kwestią są następujące jej aspekty: naukowość, erudycyjność, oryginalność oraz zasady badania naukowego.

Za wartościowe należy uznać wskazanie kilku wskazówek dotyczących **naukowości dysertacji**. Głównym jej elementem jest ocena dotycząca budowy narodowego systemu antydostępowego stanowiącego ważny determinant wzmocnienia odporności państwa.

Przeprowadzona w pracy analiza i synteza treści pokazuje, że tworzący się nowy ład międzynarodowy (najprawdopodobniej wielobiegunowy i policentryczny, ale z dwoma

dominującymi biegunami) – ukształtowany częściowo przez wyzwania pochodzące z imperialistycznych ambicji Rosji i Chin – staje się przede wszystkim platformą do wzmożonej rywalizacji pomiędzy podmiotami stosunków międzynarodowych i może być przyczynkiem do rozpoczęcia zarówno nowych, jak i odmrożenia starych konfliktów zbrojnych.

Autor pracy słusznie odporność utożsamiana z wytrzymałością, a w rozumieniu powszechnym postrzega jako cechę organizmu w walce z chorobami. Wydaje się, że ta refleksja wynika przede wszystkim z konieczności zapewniania zarówno państwu, jak i jego obywatelom poczucia bezpieczeństwa. Dlatego też Doktorant nieprzypadkowo określił odporność jako zdolności państwa do zorganizowania systemu zapewniającego niedopuszczenie przeciwnika do rozpoczęcia ataku (w wymiarze np. zbrojnym, poniżej progu wojny, cybernetycznym itd.), odparcie tego ataku, pomoc ludności poszkodowanej w wyniku tych działań w zakresie niezbędnym do zachowania zdrowia i życia, a także utrzymanie w ciągłej sprawności obiektów infrastruktury krytycznej.

Stwierdzić należy, że Pan mgr inż. Sławomir Cieśla dobrze uchwycił zależności i powiązania pomiędzy poszczególnymi częściami dysertacji, umiejętnie łączy wątki teoretyczne w naukowym dyskursie dotyczącym koncepcji budowy narodowego systemu antydostępowego. Właściwie uzasadnia potrzebę budowy tego systemu (m.in. konfrontacyjna polityka Rosji zmierzająca do ustanowienia nowego porządku światowego, a w tym prowadzenie działań wojennych w Ukrainie), jego zalety (skuteczne odstraszenie, w konsekwencji zmniejszenie prawdopodobieństwa rozpoczęcia pełnoskalowego konfliktu z udziałem sił zbrojnych, a w przypadku jego rozpoczęcia – skuteczną obronę i stworzenie warunków do przeprowadzenia działań ofensywnych), a także ogólne założenia systemu (rozbudowa i demonstrowanie własnych zdolności do wykonywania głębokich uderzeń czy też posiadanie umiejętności i możliwości prowadzenia operacji zarówno defensywnych i ofensywnych w cyberprzestrzeni; posiadanie wyszkolonych sił i efektywnych środków do zapewnienia obrony i zmniejszenia efektywności środków przeciwnika; posiadanie własnego, silnego przemysłu obronnego).

Uznać należy za słuszny kierunek naukowych dążeń związanych z wprowadzeniem kilku zmian modyfikująco-doskonających w funkcjonowaniu państwa, które mogą znacząco przyczynić się do budowy narodowego systemu antydostępowego. Mam tu na myśli następujące przykłady takiego myślenia:

1. wysoką manewrowość sił własnych oraz prowadzenie działań ofensywnych, defensywnych czy stabilizacyjnych mających na celu zagwarantowanie odporności zarówno w wymiarze wojskowym, jak i cywilnym;
2. wykorzystanie zdolności do budowania przewagi w czasie prowadzenia działań wielodomenowych;
3. prowadzenie skutecznych działań ofensywnych w poszczególnych strefach bezpieczeństwa w sposób zharmonizowany, zintegrowany i komplementarny;
4. ścisłą współpracę cywilno-wojskową;
5. zabezpieczenie bytu ludności cywilnej i wojskom NATO;
6. właściwe wykorzystanie posiadanego potencjału naukowo-badawczego;
7. zdolność do implementacji nowych technologii;
8. ochrona infrastruktury krytycznej;
9. właściwe wykorzystanie warunków geograficznych, potencjału intelektualnego, ekonomicznego itp.

Przy ocenie naukowości dysertacji warto dodać, że Doktorant bardzo sprawnie posługuje się aparaturą pojęciową z obszaru bezpieczeństwa państwa, odporności Polski na zagrożenia, systemów antydostępowych wybranych państw oraz narodowego systemu antydostępowego.

W dalszej części recenzent odniósł się do **erudycyjności Doktoranta**, czyli oceny wiedzy w zakresie przedmiotu badań, problemów badawczych, znajomości poglądów i tez uznawanych za dostatecznie udowodnione w pozycjach literatury metodologicznej.

Pan mgr inż. Sławomir Cieśla imponuje erudycyjnością, wynikającą z solidnych podstaw teoretycznych, obejmujących nie tylko bogactwo zgromadzonych materiałów, ale także ich twórcze wykorzystanie we własnych rozważaniach. Tematyka pracy wcale nie należy do łatwej, bowiem jest bardzo wyspecjalizowana. Inspirujący charakter badań pozwala sądzić, że wnioski z dysertacji mogą stać się podstawą do opracowania wielu ważnych dokumentów normatywnych dotyczących bezpieczeństwa państwa.

Należy stwierdzić, że zastosowana metodologia badań jest prawidłowa i odpowiednia do celów i zakresu badań, a przy tym logiczna oraz spójna. Jest przedstawiona w sposób jasny i zrozumiały.

Wpływ na erudycyjność Doktoranta ma także właściwie prowadzone postępowanie badawcze, które umożliwiło pozytywne zweryfikowanie wszystkich hipotez szczegółowych związanych z budową narodowego systemu antydostępowego.

Wysoko oceniam też umiejętności Autora dotyczące samodzielnego prowadzenia badań mając na uwadze dobrze opanowany warsztat metodologiczny niezbędny do realizacji przedsięwzięć o takim charakterze.

Ważną częścią była twórcza ocena **oryginalności pracy** prowadząca do nowych walorów poznawczych w zakresie problemu badawczego, wzbogacająca dorobek nauk o bezpieczeństwie. Owa oryginalność ma swój już początek w definiowaniu tematu dysertacji, jej specyfice i strukturze, a także opracowanych narzędziach badań, czy też ich wynikach.

Poza tym Doktorant w toku prowadzonej eksploracji wskazał na nowe obszary, które mogą być podstawą badań w przyszłym rozwoju naukowym. W szczególności dotyczy to systemów militarnych wpływających na utrzymywanie gotowości cywilnej. Będą one z całą pewnością wymagały dostępu do dokumentów niejawnych i niedostępnych dla ogółu społeczeństwa. Istnieje także potrzeba powołania zespołu ekspertów z szerokimi uprawnieniami, do przygotowania kompleksowej oceny stanu odporności Polski.

Kolejnym obszarem badań wskazanym przez Doktoranta są możliwości zintegrowania obecnie rozwijanych programów zwiększających poziom nasycenia środkami walki we wspólny system uniemożliwiający przeciwnikowi penetrację obszaru państwa.

Przedstawiony w dysertacji materiał zarówno teoretyczny, jak i empiryczny z powodzeniem może być wykorzystany w dalszych naukowych rozważaniach, szczególnie w pracach koncepcyjnych nad budową odpornego państwa. Zatem dysertacja wnosi znaczący wkład w zwiększenie bezpieczeństwa państwa oraz poczucia bezpieczeństwa jego obywateli.

Jedną z centralnych zasad badania naukowego jest **obiektywizm naukowy**, w tym wola poznania problematyki zgodnej z prawdą, a odrzucenie motywów osobistych, czasami subiektywnych oraz zrezygnowania z własnej mylnej koncepcji.

Sprawdzianem obiektywizmu Doktoranta stało się właściwe udowodnienie hipotez, ścisłość i precyzyjność wyników badań (dane ekspertów) oraz teorii dotyczącej środowiska bezpieczeństwa państwa, odporności Polski na zagrożenia oraz systemów antydostępowych wybranych państw, w tym koncepcji narodowego systemu antydostępowego.

Autor dobrze uchwycił zależności i powiązania pomiędzy poszczególnymi częściami dysertacji. Dbą o jasność wywodów, co odzwierciedla dość dobry stopień znajomości podjętej problematyki, a także sposób jej rozumienia.

Słusznie Pan mgr inż. Sławomir Cieśla stwierdza, że jednym z najlepszych sposobów sprawdzenia przygotowania do realizacji zadań związanych z zapewnieniem bezpieczeństwa dla mieszkańców oraz funkcjonowania infrastruktury krytycznej jest przeprowadzenie

ćwiczeń obejmujących swym zakresem zarówno system niemilitarny, jak i militarny. Realistyczne ćwiczenia umożliwiają przede wszystkim zweryfikowanie przygotowanych uprzednio planów, procedur oraz odpowiednie zgranie wszystkich elementów.

Podsumowując, nie ulega dla mnie wątpliwości, że każdy z analizowanych obszarów odporności państwa ma wpływ na gotowość cywilną oraz na system militarny.

5. Wnioski końcowe

Podsumowując, trzeba podkreślić wysoki poziom ocenianego opracowania naukowego. Jest to praca poprawnie skomponowana, pokazująca dociekliwość, dojrzałość badawczą, erudycyjność i analityczne umiejętności Autora.

Na gruncie przyjętej metodologii Doktorant zrealizował zasadniczo wszystkie cele i wpisał się twórczo w obszar badań w naukach o bezpieczeństwie, dopisując swój wkład w rozwój tej dyscypliny.

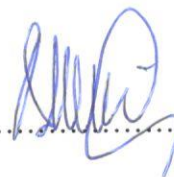
Praca świadczy o tym, że Pan mgr inż. Sławomir Cieśla jest dobrym badaczem potrafiącym swą pasję badawczą wcielić w erudycyjny wywód naukowy, który jest jednocześnie nowatorski, napisany z dużą dyscypliną i elegancją wysłowienia.

Reasumując uważam, że dysertacja doktorska obejmuje właściwie udokumentowane i przedstawione ustalenia w zakresie przyjętych celów badawczych oraz weryfikacji hipotez. W rezultacie przedstawionych ocen stwierdzam, że recenzowana rozprawa doktorska Pana mgr. Sławomira Cieśli spełnia warunki określone w art. 187 Ustawy z dnia 20 lipca 2018r. *Prawo o szkolnictwie wyższym i nauce* (Dz. U. z 2021 r., poz. 478) i wnioskuję do Rady Dyscypliny Nauk o Bezpieczeństwie UMK w Toruniu o dopuszczenie Doktoranta do dalszych etapów postępowania w sprawie nadania stopnia doktora w dziedzinie nauki społecznej w dyscyplinie nauki o bezpieczeństwie i jednocześnie stawiam wniosek o **wyróżnienie pracy**.

W związku z przedstawionymi dotychczas argumentami proszę o przygotowanie podczas publicznej obrony odpowiedzi na następujące **pytania**:

1. Rozwój sztucznej inteligencji otwiera Siłom Zbrojnym RP nowe możliwości w zakresie m.in. targetingu, cyberbezpieczeństwa, autonomizacji pojazdów i uzbrojenia czy oddziaływania psychologicznego itp. *Wobec tego proszę określić sposoby i obszary wykorzystania sztucznej inteligencji w budowie narodowego systemu antydostępowego.*
2. Najważniejszymi elementami, na które zwraca się uwagę podczas dyskusji w NATO, jest m.in. komunikacja ze społeczeństwem, edukacja, czy też samoorganizacja

obywateli. Proszę wobec tego scharakteryzować powyższe elementy w kontekście ich istoty, form realizacyjnych oraz zalet.



A handwritten signature in blue ink, consisting of several loops and strokes, positioned above a horizontal dotted line.